

Iz celega sveta.

Varujte se strele! Zadnji švs je po časopisu mnogo novic, kako zažiga strela poslopja in ubija ali mami ljudi; zato je dobro, da si zapomnimo nekaj nasvetov, ki nam jih daje strokovnjak naravoslovja, dr. W. R. Eckardt, kako naj se čuvamo strele v letošnjem vročem in neviht polnem poletju. 1. Najvarnejši kraj pred strela je veliko mesto ali vsaj velika skupina hiš; čim bolj pa so raztresene hiše, tem večja je nevarnost, da tresči v nje. 2. V hiši ne bodi ob nevihti blizu ognjišča ali dimnika, ne blizu telefona ali vodovoda; zunaj hiše ne stoj blizu vode, ne tekoče in ne stoječe, ne blizu gnojnice in ne pod strešnimi žlebovi. 3. Ne hodi ob nevihti pod drevesa, zlasti ne, če posamno rastejo; najbolj se pa ogibaj velikih hrastov in topolov; bolj varno je v nizkem grmovju in bukovem gozdu. 4. Ogibaj se ob nevihti večje družbe in živine, ker okoli živečih stvari se zbira elektrika, ki „vleče strela na-se“. Ampak če te dohiti na prostem nevihta, loči se od družbe in če je nevihta silna, zvrni se na polje, nič ne de, če se zmoeš, pa si na tleh najbolj varen pred strela. Vprežno živino pa razprezi, a ne skrivaj se ob živini, tudi ne pod voz. 5. Ogibaj se pred vsem krajev, kamor je kdaj že tresčilo, ker toč je nevarnost življenja. — A četudi so ti nasveti dobri ter te varujejo kolikor toliko strele, ne pozabi nikoli, da ob vsaki nevihti obudiš popolni kes; kajti grozen in skrivnosten je božji bič, ki šviga od neba na zemljo.

Deček umoril deklico. V petek, dne 19. julija, se je zgodilo v St. Jerneju na Kranjskem nekaj tako strašnega, da se vse strahoma povprašuje, kako je kaj takega mogoče! Nekako ob 5. uri popoldne je poslala gospodinja Marija Hrastar, omožena Jenškovec, iz Dobravice št. 19, svojo 13letno sestrico Angelo na pošto, Nesla je na pošto dve pismi brez vrednosti. Naredi se noč, a deklice ni od nikoder domov. Prestrašena sestra — pa oče je tudi pri njej — razpošlje na vse strani iskat ljudi Angelico. Iskali so po vseh vaseh vso noč, a zaman. V soboto okrog 10. ure dopoldne gre nekdo pod Sajetovo šupo, ki je tik pošte. Zazdi se mu, da od desk zgoraj kaplja kri. Ta in še drugi grečo na šupo, gledajo, pa ni nič opaziti. Potem začne organist razkopavati seno, češ, nekaj mora tu biti. Strah in groza! Odgrne le nekoliko sena, pa najde pogrešano dekletce mrtvo in s krvjo oblit. Sedaj prvo vprašanje: „Kdo je zločinec?“ Tujec ne more biti. Za tujcem bi dekletce ne bilo šlo. Kmalu se izve, da je bil nekako ob tistem času g. trgovca Valeta trgovski vajenec A. Kopitar, doma iz Krašne, v skladišču poleg pošte. Na večer usodnega dne se je vajenec nekako sumljivo obnašal ter si preoblekel srajco, katero je vrgel pod posteljo. Srajca je bila krvava! Gospod stražmojster je bil prepričan, da zločinec ne more biti noben drugi. Fant se je takoj udal. Takoj popoldne v soboto je bila že komisija na licu mesta, vse pregledala ter dognala, da je revica najprej s kladivom dobila težke poškodbe na glavi in potem je oskrunil. Dognali so pet smrtnih udarcev. Nepopisna žalost je prevzela vse, da se je mogla izvršiti tolika hudobija! Deklica je bila pridna in sramežljiva. Lahko rečemo, da je prejela dvojni venec mučeništva in devištva. Vprašanje pa nastane: Kako je mogoče, da je 14leten fantič učinil tako grozodej-

stvo? Iz zanesljivega vira se je izvedelo, da ima deček še dobro, skrbno mamo in eno sestro. Vstopil je v neko trgovino v Kranju, iz katere je pa — prostovoljno ali neprostovoljno — izstopil ter prišel pred kakim mesecem v St. Jernej. Pri tej starosti, pa taka izprijenost, to je nekaj nezasišanepega! Šole po liberalnem vzorcu!

Avstrijski orožnik špioniral za Italijo. Avstrijski orožnik italijanske narodnosti, Paloaro, je opravljal na Trentinskem špionažne posle za Italijo. Te dni so ga zaradi tega zaprli.

Roparski napad se je izvršil na „Vahti“ (pri Novem mestu na Kranjskem) pad zidarjem Finkom iz Kandije, ki je šel na Radovico. Dva moška sta planila iz smrečja nanj, strgala mu obleko, iskajoč denarja, ki ga pa ni imel seboj, in ko sta začela pokati bič in je začel napadeni klicati na pomoč, sta zbežala v temno noč.

3 otroci utonili. Dne 6. julija se je igral 1½ leta stari Frane Leve na Bizoviku pri Ljubljani pri domači hiši. V neopaženem trenutku pa je padel v potok, ki teče mimo hiše, ter utonil. — Ana Pavlin iz Polhovca je pustila dne 8. julija t. l. svojega, 18 mesecev starega sina Janezka brez varstva, sama pa je pripravljala kosilo. Otroku je zašel v nekaj korakov od hiše oddaljeno mlako ter tam utonil. — 4letni Viktor Kambič, sin delavca, je bil pri Lončarjevi žagi v Septanski dolini nad Tržičem in je hotel piti vodo; pri tem se je preveč nagnil in prekucnil v studenec.

Deklica zgorela. Pri Lovcu nad Trstom je bila te dni 10letna deklica Justina Grahonja sama v kuhinji in je napravljala ogenj. Da bi hitreje zakurila, je vtila na oglje petrolej. Deklici se je vžgala obleka. Na njeno vpitje so prihiteli ljudje, katerim se je nudil strašen prizor. Deklica je bila ena sama velika rana. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer je pa kmalu v strašnih bolečinah izdihnila svojo dušo.

Cigan umoril brata. Iz Sarajeva poročajo, da je cigan Harkič ubil s sekiro svojega brata. Izročili so ga sodišču v Tuzli.

Velikanski boj z dvema ruskima roparjema na Gališkem. Dne 21. julija sta dospela na gališko-rusko omejno postajo Szakowo dva bandita (roparja) iz Rusije, o katerih je bila avstrijska policija že prej obveščena. Ko sta dospela na postajo in zahtevala vožni listek v Krakov ter se hotela odpeljati naprej, so ju policaji obkolili in zahtevali, da se legitimirata (pokažeta svoje listine). Eden je dejal, da se piše Mielenk, drugi pa, da se piše Josefovič. Ker pa nista imela nikakih dokumentov s seboj, so ju vklenili in peljali na policijsko postajo. Med potjo sta se pa bandita policistom iztrgala in zbežala. Policija in orožniki so ju zasledovali, na kar sta pričela bandita streljati. Vnela se je velikanska bitka, ki je trajala tri ure. Padlo je okoli 400 strelav. Bandita sta skočila v nizko reko in od tam streljala. Policijski oficijal Schrötter je bil od dveh strelav nevarno ranjen. Ko sta bandita naposled uvidela, da ne bosta mogla uiti, sta streljala sama na-se. Eden od banditov, Mielenk, se je mrtve zgrudil, drugi, Josefovič, pa se je smrtno-nevarno ranil in so ga prepeljali v bolnico v Krakovem. Bandita imata na vesti mnogo umorov in vlomov v Gornji Sleziji in na Ruskem Poljskem.

Zopet napad na vojaško smodnišnico. V artiljerijsko skladišče v Hajmaskeru na Ogrskem, kjer je shranjenega veliko dinamita, sta dne 21. julija ponoči

dva neznanca poizkusila vlom. Straža je streljala, na kar sta pobegnili. Dognano je, da obstoji neka tajna „banda“, ki hoče pognati večje avstrijske smodnišnice v zrak.

Zopet strašno neurje v Ameriki. V Novadiji je napravil vihar zopet strašno škodo. Mesti Mazuma in Sewentoughs sta uničeni. Dozdam so dobili 30 mrličev. Več sto prebivalcev pogrešajo. Ker se je utrgal tudi oblak, je poplavila reka Humbold okolico.

Ziva zgorela. Iz Celovca poročajo: V gradu deželnega predsednika barona Aichelburga je služkinja Angela Torka skušala zakuriti peč s špiritom. Pri tem pa si je zažgala obleko in je bila naenkrat vsa v plamenu. Vsa pomoč je bila zaman. Čez nekaj minut je v groznih bolečinah umrla. Dekleta pozor!

Kapitan Smith, poveljnik „Titanika“, živ? Kapitan Pryal, ki se je vozil svoječasno skupaj s kapitanom Smithom, zadnjim kapitanom „Titanika“, trdi, da je videl kapitana Smitha v Baltimoru v Ameriki dne 19. julija ter da je govoril z njim. Smith mu je priznal, da je pravi, a ga je prosil, naj ga ne zadržuje. Videl je še, kako je kupil vožni listek za Washington. Svoječasno se je z vso odločnostjo trdilo, da je Smith utonil ob potopu „Titanika“. Mnogi so trdili takrat, da so videli, kako se je Smith na poveljniškem mostu ladje ustrelil. — To vest, ki je najbrž američanska raca, beležimo s previdnostjo.

Železniški vlak pognali v zrak. Iz Mehike poročajo: 500 upornikov je z mino pognalo v zrak železniški vlak, ki je vozil iz Mehike v Guernavaro 30 vladnih vojakov, ki so spremljali vlak, in 9 pasažirjev je bilo ubitih. Razbite vozove so uporniki zažgali. 20 ranjencev, ki niso mogli uiti, je zgorelo.

Število odvetnikov v Avstriji. Po zadnjih poročilih odvetniških zbornic justičnemu ministrstvu je v Avstriji 5444 odvetnikov. Število odvetnikov in pravd se vedno množi, denarja pa je vedno manj.

Ženske obleke iz kož velikanskih kač. Že več let trpijo ljudje na strašni vročini, ki po leti pritiska. Letos so si izmislile londonske ženske posebno obleko, in sicer obstoja ta iz kož velikanskih kač. Čevlji, ki so deloma narejeni iz kož raznih kač, so stara stvar. Zadnje dni pa je par umetnikov v ženski modni stroki izvršilo za „nobel“-dame drago obleko, ki obstoja iz sivo-modre kože velikanske kače. Ker pa material za tako obleko ni ravno vsakdajen in ker stane mnogo denarja, bo ta moda ostala najbrž samo za nekaj tednov.

Velik požar v Londonu. Dne 24. julija je bil požar, katerega prištevalo med največje, kar jih je bilo dosedaj v Londonu. Goreti je začelo v neki trgovini papirja. Naenkrat je bila vsa hiša v ognju, 18 uslužbenk je bežalo pred ognjem pod streho. 8 deklet je zgorelo, 6 se jih je pa pri skoku v rešilne rjuhe smrtno-nevarno poškodovalo. Dve sta umrli v bolnici, tako, da je smrtnih žrtev 10.

Strela je udarila v bližini Velke na Koroškem v dvoprežni voz posestnika Schreierja. Njegov 15letni sin je peljal konja domov in silno počil, da bi ušel bližajoči se nevihti. Oba konja, ki ju cenijo na 1800 kron, sta bila na mestu mrtva, dečka pa so našli nezavestnega.

Grozna nesreča v pivovarni. V pivovarni v Lvovu v Galiciji je stroj dne 22. julija zagrabil delavca Kiszko za lase ter mu potegnil vso kožo z glave. Ponesrečenca so prenesli umirajočega v bolnišnico.

PODLISTEK.

Skrbi za domovino.

(A. M. Slomšek, 1850).

V božjo čast in za povišanje kreposti in pobožnosti morajo biti cerkve ali hiše božje, šole ali učilnice; k temu je treba duhovskih in deželnih učencikov in prednikov, treba je cerkve in učilnice zidati in popravljati. Da se ohrani red in pokoj, varnost življenja in premoženja, in se postave in povelja deželnega oblastnika izpolnjujejo, so uradi, sodniki in drugi predstojniki potrebni, katere mora domovina živeti. — Da se kupčija olajša in poviša, da se obilni domači izdelki pošiljajo drugam in druge potrebne reči vozijo od drugod, se morajo ceste in mostovi narejati in ohraniti v dobrem stanju. — Za oskrbovanje ubogih, vdov in sirot, bolnikov in hromcev, so posebne oskrbne hiše ali naredbe potrebne. — Da se vnanji sovražniki odvračajo domovini, so potrebni vojski in vojskine trupe. Ti morajo preživljeni, oskrbljeni in biti s potrebnim orožjem prevideni, in še druge branilne naredbe se morajo narediti.

Da se vse to, kar je k sreči domovine potrebna, zažubi, da se potrebni učenci, uradniki in vojski plačujejo in oskrbe, da se vse potrebne državne naredbe ohranijo, potrebuje domovina denarjev in marsikaterih drugih reči. Denarja in drugih reči, katere so domovini potrebne, se imenujejo nje potrebe. Ker so vse te naredbe vsej deželi v prid in vsakateremu podložnemu potrebne in koristne, najtedaj vsak, kateri ljubi svojo domovino, rad in z dobro voljo njenim potrebam pomaga. Sveto pismo nas k temu opominja: Rim. 12. 5—11. „Mi, ki smo kristjani, kolikor nas je, smo eno telo, in tako je eden drugemu ud. Vsak skrbi, vsem drugim k priditi biti.“ I. Petr. 4. 8—10. „Pred vsemi drugimi rečmi imejte bratovsko ljubezen med seboj. Služite eden drugemu z darovi, ki jih je vsakateri prejel.“

Naredbe v korist in blagostan domovine zavziva vsak državljan; dolžan je tedaj tudi k obnim potrebam svoje domovine pomagati. Ko so pa stan, premoženje in vnanje okoliščine podložnih mnogotere, tedaj gosposka napove, koliko ima vsak podložnik po

meri svojega stanu in premoženja k potrebam domovine pomagati. To, kar ima vsak podložnik k potrebam domovine pomagati, se imenuje davek ali davek. Kdor ljubi svojo domovino, bo tudi davek radovoljno in po svoji vesti natanko opravljal. Ljubezen do domovine pa izkazuje tudi s tem, da dolžne davke vestno plačamo. Sveto pismo to razločno zapoveduje: Mat. 22. 21. „Dajte cesarju, kar je cesarjevega“, to je, opravljajte zvesto njemu dolžne davke. Rim. 13. 6, 7. „Dajte tedaj vsakemu, kar ste dolžni; davek, komur ste davek; col, komur col; strah, komur strah; čast komur čast.“

V vsaki deželi morajo nekateri taka dela in službe opravljati, ki so k priditi vse domovine in za vsakega državljana potrebne. Takša dela se imenujejo v-zajemna ali javna opravila in službe, in ker jih mora, komur so izročena, sam v svoji osebi oskrbovati, in storiti, se jim pravi osebne službe; kakor postavim opravila učnika, sodnika, uradnika, vojaka. Ko bi nihče takih javnih opravil in osebni službe ne hotel prevzeti, bi domovina ne mogla obstati. Kdor svojo domovino ljubi, bo tudi rad, če je poklican, ali iz svoje dobre volje, osebne službe opravljal, tudi celo takrat, kadar mora postaviti svoje življenje v nevarnost, kakor postavim vojak, zdravnik. Tudi s tem tedaj svojo domovinsko ljubezen izkazuje, da radi k njemu pridruži javne službe opravljam. To nam ukazuje sveto pismo: Rim. 12. 4—11. „Vsi smo eno telo, in tako eden drugega udje.“ Slepemu bodimo oko, gluhe-mu uho, mutastemu usta, hromemu noga. To je, eden drugemu ljubeznjivo pristopimo in v potrebah svojemu bližnjemu radi pomagajmo. „Po milosti nam dodeljeni imamo mnogotere dari. Če ima kdo službo, naj zvesto oskrbuje njena opravila. Če je kdo učenik postavljen, naj se peča z učenjem. Če je kdo predstojnik, bodi z vso vnetostjo in vestjo. V tem, kar imate delati, ne bodite leni; gospodu služite.“ I. Joan. 3. 16. „Kako velika je bila Jezusova ljubezen do nas, smo spoznali v tem, da je dal svoje življenje za nas; tedaj moramo tudi mi biti pripravljani, dati življenje za brate.“

Če pa tudi prigodbe svoje domovine čutimo v sseu, ji dobro želimo in smo pripravljani, k priditi domovine pomagati z vsemi svojimi močmi, je vendar

le sam ljubi Bog, kateri zamore domovini vse, kar je k časti in sreči služiti, dati, vse hudo in nesreče od nje odvrti, jo oblagodariti in osrečiti. Kdor svojo domovino resnično ljubi, bo tedaj tudi svoje želje za srečo domovine k Bogu pošiljal, večkrat bi prisrčno za njo molil. Molimo tudi mi večkrat za svojo ljubo domovino in prosimo Boga, od katerega pride vse dobro, naj blagoslovi njo in njene prebivalce.

Brani svojo domovino.

(A. M. Slomšek, 1850).

Vsaka dežela potrebuje svoje brambe, in vsaka država mora imeti svoje vojsčake, kateri branijo domovino zunanjih sovražnikov in varujejo domačih hudo-delnikov. Kdor ljubi svojo domovino, se tudi vojašine ne boji, temveč pokorno stopi v vojaštvo, pogumno tudi v vojsko gre, kadar pride vrsta na njega, in je božja volja tako. Saj je tudi vojaški stan Bog postavil, ter se Gospod vojnih trum imenuje. Tudi veliko svetnikov v nebesih imamo, koji so bili srčni vojski, zvesti Bogu, pa tudi svojemu cesarju. Imepiten vojak je bil Jozve, David in Makabejski bratje; sv. Jurij, sv. Boštjan, sv. Florjan, sv. Ahacij in veliko jezer mučeničkov je bilo hvalevrednega vojaškega stanu. Kdo bi se torej vojske bal, kdo bi se vojaške suknje sramoval? Vojak je varuh pravice in resnice, varuje sveto vero in ljubo materino zemljo, služi Bogu, ako zvesto služi, in je dobitnik svojega kraja, vreden, da se ga spoštuje.

Ne umikaj se, mladenič, kadar te na izbiro pokličejo. Ne išči si z velikimi dolgovi zemljišča; bolj lahko in mirno živi vojak, kakor pa ves zadolžen kmet. Nikar se ne sili v zakon, kadar ti ni za krščenico, ampak le za to, da bi odletel vojaškemu stanu; boljše je vse svoje žive dni nositi puško, kakor pa s hudobno ženo živeti v nesrečnem zakonu. Ne uhajaj k drvarjem v planine in se ne skrivaj po gošah; Bogu se ne moreš skriti. Tudi prerok Jona je mislil uiti in pobegniti po morju; na božje povelje ga je burja došla in morská riba požrla; tudi tebe bo zadela šiba božja. Mladenič, ki se odmika vojaški službi, ima na večala le pet stopinj: prva je k drvarjem, druga k tobakarjem, tretja k tatovom, četrta k razbojnikom, peta pa rabeljnu v roke.